

LARVIK KOMMUNE
Barne- og familietjenester

Helse- og familiesenter

ሓቤሬታ ብዛዕባ ሕኽኽ

ሕኽኽ እንታይ ማለት ኢዩ፣ ብኸመይከ ይመሓላለፍ?

ሕኽኽ ኣብ ደቂባባት ዝረኤ ሕማም ቆርቦት ከይኑ ብሰርኮፕተስ ዝበሃል ባልዕ ሕኽኽ ዝመጽእ ኢዩ። ቀደም ሕኽኽ ምስ ርስሓትን ድኽነትን ይተሓሰር ነይሩ። እንተኾነ ኣብዚ ዘለናዮ እዋን ከምዚ ዝተጠቐሰ ዓይነት ምትእስሳር ኣብ ኣውሮጳ የለን።

እዚ ሕማምዚ ንንውሕ ዝበለ ቐጥታዊ ናይ ቆርቦት ብምትንካፍን ብጾታዊ ርክብን ዝመሓላለፍ ከይኑ፣ ብተዘዋዋሪ ትንካፊ ከም ብናይ ኣንሶሊን ኮበርታን፣ ሽጎማኖታትን ክዳውንትን ናይ ሓይ ሕኽኽ ዝሓመመ እንተደኣ ተጠቐምካ ብባልዕ ሕኽኽ ኣቢሉ ክሓልፈካ ይኽእል። ከም ልሙድ ሕኽኽ እንተወሓደ 315 ደቂቕ ዝኸውን ቆርቦትካ ምስ ናይሕኽኽ ባልዕ ዘለዎ ቆርቦት ወይውን ካሊእነገር ምስዝለግብ ኢዩ ሕኽኽ ክሓልፈካ ዝኽእል።

ልሙድ ምልክታት ናይ ሕኽኽ

ናይ ቆርቦት ሰሓ ኣዝዩ ልሙድ ምልክት ኢዩ። ንፋልማይ ግዜ ሕኽኽ እንተሓተካ እቲ ምልክታት ድሕሪ ካብ ሰልስተ ክስብ ሹድሽተ ሰሙን ጸኒሑ ኢዩ ዝረኣይ። ቅድሚታዊ ሕኽኽ ሓተካ ዝፈልጦ እንተኾይኑ ግን ናይ ሰሓ ምልክታት ድሕሪ ቁሩብ መዓልታትዩ ዝረኣዩካ። እቲ ሰሓ ኣዝዩ ብርቱዕ ክኸውን ይኽእል፣ ብፍላይ ለይትን ኣካላትካ እንተሞይቁን ይገደካ። **ናኣሽቱ ዕንፍሩር ማይ ዝሞዓን ዓበቕ መሰሊ ኣብ ቆርቦት፣** መብዛሕቲኡ ግዜ ኣብ ኣእዳውካ፣ ኣብ ሞንጎ ኣጸብዕትኻ፣ ኣብ መላጉታት ኣእዳውካ፣ ኣብ ብርኪ ኢድካ፣ ኣብ ከናፍር ሞዓኮርካን፣ ደጋዊ ክፋል ጾታዊኣካላትካን ይረኣይ። እዚ ዕንፍሩር ንቆላው ኣብ ርእሶም፣ ክሳይም፣ ከብዲ ኢዶምን ከብዲ እግሮምን ይረኣይ። **ኣሰር ሕኽኽ ብብርቱዕ ብርሃንን መጉልእን** እንተተጠቐምካ ኣብቲቆርቦት ክረኣይ ይከኣል። እቲ ኣሰር ካብ 2 ክሳብ 15ሚሊሙተር ይነውሕ። ናይ ሕኽኽባልዕ ሓይ ሓይ ግዜ ኣብ ጫፍ ናይዚ ኣሰር ከም ጸሊም ነጥቢ ክረኣይ ይከኣል።

መዓስዩ ሓክም ክትውከስ ዘለካ?

ሕኽኽ ዘለካ እንተመሲሉካ ናብ ሓኪም ተወከስ። ሓውሲ ተውሳስ ዕንፍሩር መሰሊ ናይ ሕኽኽ ነጠብጥብ ምስ ካሊእ ናይ ቆርቦት ሕማም ከይናገር ስለዝኽእል፣ ብልክዕ ንምፍላጡ ኣብሕክምና መርመራ ክትገብር ኣዝዩ ኣገዳሲ ኢዩ። ቆላው ትሕቲ 2 ዓመት፣ ነፍሳጸራትን ዕድመዝጸገቡን ዓበይትን ቅድሚ ዝኾነ መሕወዩ ነገር ምውሳይም ኩሉግዜ ሓኪም ክውከሱ ኣለዎም።

ፍወሳ

ሕኽኽ ባዕሉ ኣይጠፍእን ኢዩ፣ ክሉ ሻዕ ክፍወስዩ ዘለዎ። ሕኽኽ ብዝልከ ክሬም /መሰሊ ኢዩ ዝፍወስ። እዚ ኸኣ ብፍሉይ ኣገባብ ክገበር ኣለዎ መታን ብዓወት ክፍወስ። ን ኣጠቓቕማ ሓኪም ወይውን ፍርማሲ ተወክስ። ወይውን ኣብታሒ፣ ኣብዚ ጽሑፍ ዘሎ ናይ fhi.no ኢንተርኔት ኣድራሻ ክትውከስ ትኽእል። ኩሎም ኣብ ሓይ ገዛ ዝነብሩን ናይ ቀረባ መራኽብቶምን፣ ብእ ኣም ኣቢሉ እዚ ሕማም ክሓልፎም ዝኽእሉ ሰባትን ኩሎም ብሓንሳብ ኣብ ሓይግዜ ክፍወሱ ኣለዎም።

ድሕሪቲ ፍወሳ ምውዳኡ ካብ ን2 ክሳብ 4 ሰሙን ዝጸንሕ ናይ ሕኽኽ ስምዒታት ኣብ ቆርቦትካ ክረኤ ይኽእልዩ። እዚ ማለት ግን እቲ ፍወሳ ኣይሰርሑን ማለት ኣይኮነን፣ ሉሙድ ተርእዮ ከኣ ኢዩ።

እቲ ፍወሳ ምስተወደኤ ካብኡ 4 ሰሙን ጸኒሕክ እንተደኣ ጌና ምልክት ናይሰሓ እንተተረኣዩካ ግን ከምበሓድሽ ናብ ሓኪም ክትከይድን ሓዲሽ መርመራን ምጽራይን ክትገብር ኣለካ።

ካሊኦ ንዕውት ፍወሳ ክግበር ዘለዎ ንጥፈታት

- ናይዓራት ኣጭርቕቲ ከምከበርታን ካሊኦን፣ ክዳውንቲ፣ሸጎማኖታትን፣ተመሳሳሊ ኣጭርቕትን፣ ፍወሳ ቅድሚ ምውሳድካ ዝተጠቐምካሉ ፣ እንተወሓደ 60°C ክሕጸብ ኣለዎ። ክዳንን ጭማን ብ60°C ክሕጸብ ዘይክእል ኣብ ክትንከፍ ዘይክእል ኣብ ናይሳሎን ዋዒ ዘለዎ ቦታ ተፈልዩ ንሓደሰሙን ክቕመጥ ኣለዎ።
- ኮምፒተርን ሞባይል ቴሌፎኖትን ናይ መላበዒ ጠንቂ ክኾኑ ስለዝኾኑ ብመሕጸቢኦም ጌርካ ከትጽርዮም ይግባእ።
- ኣብ በረዳዊ ዲፕሬሪዝ ንክዳውንቲ፣ ኣጭርቕትን ጭማታትን ከትእትዎም ክሕሰብ ይከኣልዩ፣ እንተኾነ እቲ ዲፕሬሪዝ ኣዚዩ ትሑት ቁሪ ዓቕን ክሳብ -18°C ምስዝኾውን እኹል ግዜ ኣብ ኡ ምስተቐንዮን ፣ እቲ ዝ ኣቱ ነገራት ጽቡቕ ጌርካ ክዕሸግን ዩ ውዲታዊ ዝኾውን።
- ቆላው ናብ መዋእለ ህጻናት ይኹን ቤትምህርቲ ካብ ጽባሕ ፍወሳ ምጅማሮም ክመጹ ይገባዎን። ወለዲ ወይወን ኣሕዋትን ኣሓትን ሕሙማት፣ ምስቶም ዝሓመሙ ናይ ቀረባ ርክብ ዝነበሮም ሰራሕተኛታት ናይ መዋእለህጻናትን ቤትምህርትን ኩሎም ክፍውሱ ኣለዎም። ካሊኦ ፍሊይ ዝበለ ኣብ ቤትምህርቲ ይኹን መዋእለህጻናት ዝግበር ነገር ዩሉን፣ ምልክታት ኣብ ካለኦት ከይተራእዩ ከይሓልፍ ግን ጥንቃቄ ክግበር ኣለዎ።

ናይሓበሬታ ሊንክ:

<https://www.fhi.no/nettpub/smittevernveilederen/sykdommer-a-a/skabb---veileder-for-helsepersonell/#tiltak-ved-enkeltilfelle-eller-utbrudd>